

XXXIII. évfolyam

6. szám

SZERETET

REFORMÁTUS EGYHÁZ-VALLÁSI KÉPES
HIRADÓ.

Alapította az 1906. esztendőben, mindmáig szerkeszti
és kiadja: TÖRÖK IMRE.

Megjelenik havonként egyszer Kisújszálláson.
Előfizetési díj egy egész évre 5.— P.

Kisújszállás

1944. június hó

Enekeljük a 242. dicséretet, vagy legalább olvassuk többször hangosan, s lehetőleg
mieink jelenlétében.

A Bibliából keressük ki s olvassuk fel házuknépe, szeretteink előtt: V. Móz. 1: 29-30.
Mostmár karácsonyig nem lesz ünnepünk! Szívem szerint kívánok áldott ünneplést
minden kedves Olvasómnak!

Június

Istenem! hogy telik-múlik az idő! Íme, itt van az idej első nyári hónap! Hogy lestük-vártuk — merthogy hideg volt a ház! — az enyhe időt s már maholnap izzadunk. E hónappal elmúlik az esztendő első fele. Elmúltak a szentséges ünnepek is. A fényes felhő elfogá az Urat, a Jézus Krisztust, aki ott van már örökké az Ő Atyjának és a mi Atyánknak jobbja felől. S amaz áldott Lélek is, kit hívtunk, mondván: „Jövel, Szentlélek Úristen“ — eljött, kitöltetett! Ó, szükség is van, most különösebbképpen is, erre az áldott Lélekre, erősítés, bátorítás, vigasztalás kell most a szívünknek. Mert sokat sírunk, több a könnyünk, pedig volt részünk a májusi esőben! — több, szaporább a könnyünk, mint a májusi permeteg esepjei. Csak aztán használna is a szívünknek annyit, mint a mezőnek-szántóföldnek a májusi eső! Hogy tisztábbra mosná s lágyítná a szívünket! Sok szív reszket most, mert „valaki“ messze van, amott van, túl a Kárpátokon. Ó, örökké kitöltetendő mennyei Erő, erősítsd meg a szívünket, hogy ne reszkessen, szabadulást hittel várjon, bizton várjon!

A szent ünnepek — mondom — elmúltak, áldozócsütörtök ünnepében zendült felserdülő gyermekeink szép éneke az úrasztalánál s remegő kézzel, boldog lélekkel vették először életükben a megtört kenyeret és a pohárba kitöltött bort. Édesanyák, atyák szíve örömtől dobant, látván a felnőtt gyermekek gyönyörű seregét. Könyvet, a hála és szent öröm könnyeit láttam sok boldog szülő szemében, midőn a hitükben meg-

erősített gyermekek tisztán esendülő éneke megtöltötte a templomot és a szíveket:

„Sorsunk boldog vagy mostoha,
Ez a szent hit lesz velünk;
El nem felejtjük, nem! soha,
Mit tanít nagy Mesterünk!
Amit Jézussal vallunk,
Abban élünk és halunk!
Rád tekintünk, máshová nem...
Isten úgy áldjon meg: Ámen!

Úgy legyen, áldd meg őket, Úristen!
Jaj de megindító szép ünnep volt! Kétszeres ünnep: mennybemenetel emlékünnepe is, s az ú. n. konfirmáció szent ünnepéye is!

*

Ünnepek multával júniusban újra lesz ünnepünk. Hetvenhatodik évét tölti be az, akit minden magyar forrón szeret, s kiért minden magyar szív buzgón imádkozik, hazánk Kormányzója, Nagyurunk! Június 18-án majd Kenderes felé irányítjuk szívünk érzéseit, s könyörgünk a világok mindenható Kormányzójához, hogy tartsa meg nekünk a mi földi Kormányzónkat, azt az áldott embert, aki annyi fájdalomtól megtört szívének minden mozdulását nemzetének, nekünk áldozza!

Hadd érje meg a győzelem napját, amikor majd boldog lesz minden szív, amikor örömkönyveket sírunk, amikor örömkönné változik min-

den harmatsepp a kenderesi mezőn s az egész hazában, drága szép Magyarországon!

*

Lesz még egy nagy ünnepünk június hónapban, úgy — mint mondani szokták! — Péter-Pálkor, meg azután, mikor a minket szerető menyeyi Atya, az áldásokat osztó Isten, ért kalászt lenget értünk kunság mezején: az aratás ünnepe lesz ez! Vajha a kalászból font koszorunkba belefoglalhatnánk a győzelem pálmáját s a béke olajágát is. Így lenne igazán szép az aratási búzakoszorú!

A harmadik rendes lelkészi állás Kisújszálláson

— Zsoldos István tanyagondozó lelkészé elhivatása. —

Sohse felejttem el, pedig elég régen volt, az 1909. év nyarán. Ötödik évünket töltöttük akkor familiámmal a paróchián (csupa virág, bokor volt a lelkészi udvar, s a szent lelkesedés virága szivemben!), Genéből Genfből, a Kálvin városából kerültem haza. Alig vártam a hazaérkezésem utáni első vasárnapot, hogy predikálhassak a látottak, boldogan megtapasztaltak felől. Hogy jött be ott Genfben a Szent Péter templomban tartott ünnepélyes istentiszteleten kettesével karonfogva 24 pap, legelől egy kilencven egynehány esztendő agg lelkész. (90 évnél is öregebb! Nekem meg 75 éves koromban el kellett hagynom a szép-kedves paróchiát s nagyon szeretett gyülekezetemért folytatott munkámat!) Genfben 100 ezer ref. lélekre 100 pap esik, minden ezerre egy. Itthon aztán presbiteri gyűlést is kellén akkor tartanunk, beszámoltam ott is külországi utamról s elmondtam, miket láttam. Százezer hívőre száz pap! És így folytattam: itt nálunk tizenhárom kellene a svájci arány szerint. „Tizenhárom! — még csak az kellene, most is tényleg a papbér!“ — vetette oda egy böles jelenlevő.

S imé, már közeledünk most a tizenhárom szám felé. Mert ezidőszerint már három rendes lelkésze van gyülekeztünknek a most egyhangúlag megválasztott Zsoldos Istvánnal, kit tanyai lelkészé hívt meg eklézsiánk. Arcképét ugyan közreadom, és írok is róla néhány sort, de nem azért, hogy őt ez úton is bemutassam, hiszen mindnyájan ösmerjük őt külső megjelenése és lelke szerint is, ő is lévén a „mi fiúnk“, mint a nemrégiben Törökszentmiklós—Kengyelre megválasztott Tóth Lajos.

Zsoldos István itt született, itt járta iskoláit, itt nőtt-nevekedett szemünk előtt, itt volt segédlelkész (s itt lesz nemsokára a lakodalma is!). Tanult sokat, mint kisebb diák, később Debrecenben, az egyetemen, tanári pályán is képezte magát, sőt Svájcban Bázelen is öregbítette ismereteit. Így emelte magát minden buzgalommal, szent igyekezettel szülőföldje papjává. Isten hozza, s Isten áldja meg itt, hol testvérei, szerettei (menyasszonya is!) élnek s hol édesanyja, atyja porlad az ősi temetőn. Öröm lesz hát az ő idejövetele itteni szeretteinek, még a régi sírokban porladóknak és amaz örök Egekben örökké élőknek is!

—Ünnepélyes beiktatása az új lelkésznek hamarosan megtörténik!

Zsoldos István.

Az új világ

Fordul a földnek a sarka, szinte érezzük a csikordulását. Isten akarata lévén minden, Égen és földön s így mondhatjuk most, hogy a mindenható Isten „átteremti e viselt világ“. Lesz új világ! Hejh! másképpen volt ezelőtt 50 kis esztendővel. Egy fényes ruhába öltözött tenger-nagy-féle ember sétált-nézelődött a nagyvíz partján a kikötőben, számos hajója ott ringott már a hullámokon, emberei az útrakészülődésen most tették az utolsó ecsetvonást. „Rajta, emberek!“ — szolt Kolumbusz. Merthogy ő volt a sétáló tengerész. Egy ott hőszöngő olasz, vagy spanyol odaszól neki: „Hová, hova, szinyőre Kolumbusz?“ — „Megyek felfedezni Amerikát!“ Sokat tudnék, nagyon sokat írni e dologról. Pl. azt is, hogy még akkor nem is volt Amerika. (Bizony, kár is volt felfedezni! szól most a wekerletelepi bombakárosult.) Továbbá meg azt is megírhatnám, hogy Kolumbusz felfedezte az úgynevezett Újvilágot, de a világ még azt se tette meg, hogy az ő nevééről nevezték volna el. Nem, hanem Amerigo Vespuccsi nevééről: Amerikának, Imre földjének. (Jegyzet. Itt jut eszembe, hogy annakidején Baltazár püspök készült amerikai útjához, mint most az angolszászok az invázióhoz a bombatámadásokkal, — készült — mondom! — a püspök az „Imreföldi“ úthoz, ki-kirándult hát Kunmadarasra, Nagy Imre cimora nagytanájára.)

Node menjünk visszább az „Újvilágról“ elmélkedéshez. Amerika, ez az Újvilág, mindenképpen Európa gyermeke. Európa találta fel, népesítette, indította nagy útjára, a történelem nagy-nagy ösvényén. No most aztán a „hálás“ gyermek szülőjét akarja elirtani.

Nemis írok erről. Megborzongok s tán még el is átkoznám. („Zavaró repülés! Zavaró repülés!“ Juj! Rossz Amerika! Hálátlan gyermek!! Csúf Amerika!!!)

Új világ! — sokan azt remélik, hogy a mostaninál jobb teremődik, amelyben más lesz a gondolkodás, más elvek, más jelszavak. Teljesedésbe megy — mondják — az egyenlőség, testvériség, szabadság. Hogy is lesz ez? A debreceni talyigás így fejti meg: „Egyenlők vagyunk“, mondja Guruci sógor Bugyi Sándornak, a talyigásnak. „Igaz, szentigaz sógorom, csak én nem lopok!“ — Egyenlő lesz a joga, lehetősége mindenkinek. Erre meg azt veti a rossz tanuló kisdiák, mikor az apja keményen feddi, hogy utolsó padba került az iskolában: „Azír csak ugyanazt tanulom, amit az első székbe ülők, idesapám!“

Testvériség! „Ami a tiéd, az az enyém is; de ami az enyém, ahhoz neked semmi közöd!” Vagy: a testvériséget predikáló elvtárs így szól: „Ha kigyelmednek 500 hold földje volna, od'adná-e felét a szmszédjának?” „Oda!” — hangzott a testvéries felelet. „Hát ha egy nyáj birkája volna, od'adná-e felét a komájának? — folytatja a szónok. „Azt is oda!” — tör ki a testvéries érzés. „És a két malacból, aki otthon az ólban van, az egyiket od'adná-e?” — „Na, azt már nem!” — a testvéries szeretetnek is van határa.

No és a szabadság? Csokonai Vitéz Mihály költeménye jut eszembe.

Szép szabadság! Óh sehol nincs
E világon oly becses kincs,
Mely tenálad nagyobb volna,
Vagy tégedet kipótolna.

A nehézbeteg szobájához van kötve, a rab a börtönéhez, a kis kanárimadár a kalickájához. Egyes embernek is nagy veresége, ha nincs szabadsága, hát még egy nemzetnek. Ezért vívtak apáink véres harcokat. Áldott legyen dicsőséges emlékezetük!

A szabadsággal — persze — vissza lehet élni. Sokan éppen ezért azt is tartják, hogy nincs rá szükség. Vannak olyanok is, kik a szabadságot maguk részére szükségesnek tartják, de a mások szabadságát korlátozzák, vagy épp el is veszik. Amerika és Anglia legyen a példa, meg a kismemzetek.

Új világ, új világ! Új eszmék, új törekvések! Mit hoz a jövő? Kétségbe kellene esnünk, ha nem tudnánk, hogy egy mindenható, bölcs és jó Isten ül a világ kormánykerekénél, ki szemöldökének egy mozdulásával ronthat és teremthet száz világot s a nagy idők folyamit kiméri. S ha tudjuk, hogy Ő nekünk Atyánk, szent bátorsággal s örök reménységgel énekelhetjük a szent éneket:

Azért a mi szívünk nem félne,
Ha az egész föld megrendülne,
És a hegyek a tengernek
Közepébe bédólnének...

A VESZEDELMEK

Ujságokban olvassuk, rádióközlésekből értesülünk, hogy szerteszét a mezőn, kertben, udvarokon találunk különböző kisebb tárgyakat. Felveszi azokat, babrálja az ember, kivált a gyerek s egyszerre csak esattanás-robbanás és aki kezébe vette azt a különös tárgyat, jajszóval összerokkad. „Ne tépd a fejed felett lebegő falevelet (különben is dísztelen szokás volt!), meg lehet mérgezve, repülőgépekről szórták rá a veszedelmes anyagot, ne szedd le faágról a pókhálónak látszó valamit, megbénul a kezed, undok kelés, pokolvar támad a karodon, mehatsz aztán a klinikára. Sőt a pástétomra és cukorkára is vigyázz, kolera-bacillussal fertőztette a gonosz ellenség, belehalsz, ha belőle enni találsz. Játék-baba, töltőtoll, ne vedd fel az úton, bomba lehet!” Nemesak a látható nagy fegyverek tehát (puska, ágyú, bajonett, kard), hanem az ilyen apró-cseprő dolgok is veszélyt hozhatnak ránk. Nemesak a szörnyű, mázsasúlyú bombák, de az efféle kicsiségek is hordják-viszik manapság a pusztulást, a halált.

Olyanok ezek, mint a bűn. Észre se veszed, mikor közeledbe, lelkedbe engeded, befogadod, s elpusztít testestől-lelkestől. Azért vigyázzatok és imádkozzatok!

Drága hőseink

A templomból jövök, „hősök napja” van, sokan voltunk az istenházában. Volt, miről gondolkozni, volt, miért imádkozni. Én a hatalmas predikáció hallgatása közben arról is gondolkoztam, honnan is veszi eredetét ez a magyar szó: Hős! A szószármaztatás szerint a „hő” szótól ered. Tehát hős az, akinek szívében szent hevület van, a szent ügyért való önfeláldozásra is készítő lelkesedés lángja lobog. Idegen nyelvekben is vizsgálom a hős szó megjelölését. Hős, akiben erő van, nagy lelki erő; aki kitart a legnagyobb próbáltatásban, veszedelemben is, merthiszen szereti véghetetlenül, önmagánál is jobban, az ügyet, amelyért küzd, amelyért, ha úgy jó, oda is áldozza magát, legdrágább kincsét, életét is.

Arról nem szándékozom ezúttal írni, hogy hősök az édesanyák is, kik gyermekeiket elbocsátják, halálhírét veszik, siratják halálig; hős a hitves, aki boldogságát temeti, mikor üzenet jön a haremzöről, hogy hitvesét eltemették, valahol nagy közös sriba. Hősök ők, meg minden veszteszívű is, ki hősi halottját tűrő lélekkel siratja mindhalálig, leküzdve szíve irtózatot fájalmát!

Céлом inkább az, mint tettem ezt a mult világháború idején is, hogy haretéren elesett dicsőséges hőseink emlékét örökítem. Imé!

IFJ. TAKÁCS LÁSZLÓ arcképét közöltem volt a „Szeretet” áprilisi számában. Nagyon híven, szinte túlrészletesen találtam leírni a hős ifjú halálának körülményeit, nem lehetett közölni írásomat. Kicsiny ahhoz az én újságom! Hiszen könyvet lehetne mindenikről írni.

LÉVAI ANDRÁS a szörnyű bombatámadás áldozata lett Budapesten, április hó 3. napján. Itthon özvegye és 6 gyermekének szíve reszket gyászban, 200-admagával temették tömegsírba.

KÜRTI KÁLMÁN hőseért éppen a hősök vasárnapján imádkoztunk az istenházában. Sokszázan adtuk meg neki itt a messzeségben a végtisztességet, egy sereg katona is imádkozott érte s szeretteinek hangos zokogása kísérte a gyászos emlékeztést.

MOLNÁR ISTVÁNRÓL is kellene emlékezni, szívem diktálná. Míg e sorokat írom, száll Istenhez az imádság, nyugodalmáért, s örök dicsőségéért odafenn. Przybylownál halt halált, katonalelkész temette, bajtársai siratták el, azok helyett is, kik itthon gyászba borultak őmiatta, ő utána. Míg itthon az Isten hajlékában fájó szívek emlékeztek reá és siratták el, aki nem jő már vissza drága szeretteinek körébe, az égbolt fekete felhőbe takarta magát, minthogyha gyászolni akarná a hős katonát.

P. SZÜCS SÁNDOR hősnak árvahodott szeretteit vettük körül részvétünkkel a templom kapujánál f. hó 14-én, akit május 4-én sebzett halálra a gyilkos golyó s a nadwornai kórházban dobant a szíve utolsó. Ifjú hitvese, kis gyermeke, szülei és két testvére vesztette el a hőst. Nem tér vissza többé kedves hajlékába, munkaszámái közé. Idegen földben pihen, áldja meg ott is a Mindenüttjelenvaló és áldja meg azokat, akik csak egy könnyet is hullatnak őérette!

*

Pihenjétek drága hőseink! Ti meghaltatok, de emlékeztetek nem hal ki soha szívükből. Szemfedőtök legyen a magyar dicsőség arany-szövetű nagy fátyola, amelyért haltatok ti is, ti dicsőségesek!

Sávai János hősi halála

A r. kat. testvéregyház kántortanítója volt. Mint katona főhadnagy. Kisújszállási társadalmunk életében minden jó iránt érdeklődő, a közért minden szolgálatra kész derék ember lévén, mindnyájunk becsülését, szeretetét érdemelte ki. Elment, mint oly sok ezrek s a Kárpáton túl az ottinai harcokban május hó 4-én, 35 éves korában hősi halált halt.

Mint mikor az erdőn keresztülvág a hirtelen jött forgószél, s a fák minden levele megrezdül, úgy rendült meg városunk minden lakosának szíve, mikor értésünkre jutott a hősi halál híre. A kis templomban, amott, magától felsírt tán az orgona, melyen ő játszott egykor, s megzendültek búsan a kis harangok, hisz' aki a harangok szavára sokszor indult temetni a testvéregyház halottait, s 15 éven át az iskolásgyermekek iránti nagy szeretettel tanított: némán fekszik már valahol oroszországban. Eltemették könnyező katonatársai s ő már az Egek magasságából hallotta, az itt lenn búsan zengő harangszót, meg forrón szeretett övéinek zokogását.

Mikor útra indult, három kedves kis gyermekét még egyszer, hajh! utoljára, megölelte-megcsókolta a vasúti állomásnál, hitvesére búcsúvételkor könnyhullatással hajtotta fejét, még elküldte búcsúsóhajítását özvegy édesanyjához a Duna mellé, s hét testvéréhez az ország messze tájaira, aztán dübörgött a vonat, s elmentek a katonák. Mégegyszer visszanezett a kis toronyra, amelynek tövénél boldog volt kis családja, áldott körében, visszagondolt hitvesének éppen most nagybeteg édesanyjára, s próbáltatott szívű atyjára... aztán pár nap múlva már jöttek a szörnyű tusák, igazítani kellett az ágyut... Isten áldjon meg, Tóni! — szolt egykori tanítványához, mellette álló hűséges tisztiszolgájához a tüzérfőhadnagy, aztán szakadt a bomba, s egy darabja találta a sártól-vértől szinte összeesapzott fürtű fejet és... Sávai János dicsőséges halált halt.

Itthon a templomba be se fért a nagy gyülekezet, mikor lelke üdvéért ének hangzott s imádság szárnyalt Istenhez. S azóta a templom közelében három árva sír, meg ifjú özvegy szíve vergődik elhunyt férje emléke s szenvedő édesanyja betegágya felett. Könyörülj rajtok, Uristen!

Az óvóhelyek

Mindnyájan olvastunk s ezerannyit hallottunk már, különösen a Budapesten létesített óvóhelyekről, hova a bombatámadások elől menekül az életét féltő ember. Az óvóhelyekre — a föld alá. A nagy bérkaszárnnyakban százszámra lakó emberek, akik azelőtt könnyel mentek el egymás mellett, nem ismerték egymást, itt a mélyen leásott óvóhelyeken összezsúfolva, lélekben is közelebb jutnak egymáshoz, megismerik egymást. Ez jó, szelid lélek! Amaz durva kritikus! Ez itt tűrő szív! Amaz folyton panaszol, kárpál! Ennek reménye, hite van, még imádkozik is, amaz, Uram bocsá! még szitkozódik, még ott is káromlást szól, míg fenn a földszínen dörögnek a pusztító bombák meg a légvédelmi ágyúk. Az óvóhelyeken, a föld alatt ismerzik meg az ember, ismeri meg az ember az embert.

A föld alatt! Sokan csak akkor ismernek meg bennünket, mikor már a föld alatt vagyunk. Az igazi nagy embereket kortársaik. A hálátlan gyermek elhalt anyját, atyját. A megbántott, megrontott testvért, rokont a hűtlen testvér, rokon. A föld alatt, mikor már: volt, nincs!

A föld alatt! Sok példát tudnék arra is említeni, hogy ott az óvóhelyeken, a föld alatt, a halálos veszedelemben, ott ismeri meg az ember az Istent.

Jókai írja, hogy aki nem tud imádkozni, megtanulja az imádkozást a törékeny hajón a tenger iszonyú viharában, mikor a hullámok az eget verik, s a tenger ezer meg ezer öles mélysége felszakad, mintha a pokol nyitná száját.

Katonák írják, hogy a szörnyű harcokban, mikor gránátok, bombák tüzétől izzik a levegő s dörgő csattogástól reszket a föld s a halálordítás szinte megállítja a szív verését... ott tanulja meg az ember ismerni az Istent és az embert.

Én a fenyegető veszély perceiben — mint tettem ezt az óceán viharában is, meg mikor itthon hallgatom a rádió bemondásait: Légi veszély, Szolnok, Karcag! — a XCI. zsoldárt szoktam némán, a szívemmel énekelni!

Zárszó

Hogy én magam hány esztendő-t számlálok: azt kiki tudja s tán azt is, miszerint pár hét multán 40 esztendeje lesz, hogy a lábam megkoppant a kisújszállási katedra lépcsőjén. De ez ne legyen fontos, sem az, hogy 55 éve hordom a palástot. Istenem! 1906-ban kezdtem írni a „Szeretet“-et. S azóta — a dolog mellett, a sok irogatás mellett (pláne írógöresös kézzel, írógép hiányában!) még a nyomdadij, postadij, szétküldés munkája stb. stb. bizony, nem volt könnyű. Node minden gondot, fáradságot, áldozatot megért! Voltak s vannak, kik szerették a szegény „Szeretet“-et; voltak persze, akik négy évtized alatt észre se vették; voltak, akik lemosolyogták a szerény kezdeményt; voltak, akik irtották is. Hálám illesse azokat, akik szerették s kérek mindenkit, hogy szeressék. „Meddig tetszik még kinlódni vele?“ — ezt kérdezte egy jóságos gazdasszony. Nem tudhatom! Keresztyéni szeretettel mindhalálig: